ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ, ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ Τ.Ε.
ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2019-20
ΜΑΘΗΜΑ: ΗΛΕΚΤΡΟΤΕΧΝΙΑ (Εξαμ. 3)

Δευτέρα, 3 Φεβρουαρίου 2020
Εισηγητής: Κώστας Φιλιππίδης - kphilippides@teiwm.gr
Διάρκεια εξέτασης: 2 ώρες

Θέμα 1ο

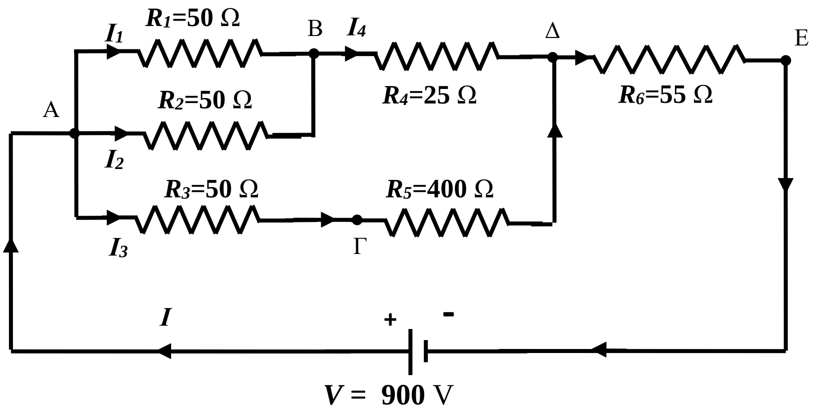

Να υπολογίσετε : την ολική αντίσταση του κυκλώματος
τα ρεύματα όλων των κλάδων.
της πτώσεις τάσης $V_{ΑΓ}$ και $V_{ΒΓ}$.
την ισχύ που καταναλώνεται στην αντίσταση R_4=25 Ω.

Λύση

$$R_{ολ} = R_6 + (R_3 + R_5) \,||\, (R_4 + R_1 \,||\, R_2) = 55 + 450 \,||\, (25 + \frac{50 \cdot 50}{50 + 50})$$

$$= 55 + 450 \,||\, (25 + 25) == 55 + \frac{450 \cdot 50}{450 + 50} = 55 + 45 \Rightarrow$$

$$\boxed{R_{ολ} = 100\ \Omega}$$

$$I = \frac{V}{R_{ολ}} = \frac{900}{100} \Rightarrow \boxed{I = 9\ \text{A}}$$

$$V_{ΔΕ} = IR_6 = 9 \cdot 55 \Rightarrow \boxed{V_{ΔΕ} = 495\ \text{V}}$$

$$V = V_{ΑΔ} + V_{ΔΕ} \Rightarrow V_{ΑΔ} = V - V_{ΔΕ} = 900 - 495 \Rightarrow \boxed{V_{ΑΔ} = 405\ \text{V}}$$

$$I_3 = \frac{V_{ΑΔ}}{R_3 + R_5} = \frac{405}{450} \Rightarrow \boxed{I_3 = 0{,}9\ \text{A}}$$

$$I = I_3 + I_4 \Rightarrow I_4 = I - I_3 = 9 - 0{,}9 \Rightarrow \boxed{I_4 = 8{,}1\ \text{A}}$$

$$V_{ΒΔ} = I_4 R_4 = 8{,}1 \cdot 25 \Rightarrow \boxed{V_{ΒΔ} = 202{,}5\ \text{V}}$$

$$V_{ΑΔ} = V_{ΑΒ} + V_{ΒΔ} \Rightarrow V_{ΑΒ} = V_{ΑΔ} - V_{ΒΔ} = 405 - 202{,}5 \Rightarrow \boxed{V_{ΑΒ} = 202{,}5\ \text{V}}$$

$$I_1 = \frac{V_{AB}}{R_1} = \frac{202{,}5}{50} \Rightarrow \boxed{I_1 = 4{,}05\ \text{A}}$$

$$I_2 = \frac{V_{AB}}{R_2} = \frac{202{,}5}{50} \Rightarrow \boxed{I_2 = 4{,}05\ \text{A}}$$

$$V_{ΑΓ} = I_3 R_3 = 0{,}9 \cdot 50 \Rightarrow \boxed{V_{ΑΓ} = 45\ \text{V}}$$

$$V_{ΒΓ} = V_{ΒΑ} + V_{ΑΓ} = -202{,}5 + 0{,}9 \cdot 50 \Rightarrow \boxed{V_{ΒΓ} = 157{,}5\ \text{V}}$$

$P_4 = I_4^2 R_4 = 8{,}1^2 \cdot 25 \Rightarrow \boxed{P_4 = 1640{,}25\ \text{W}}$

Θέμα 2ο

Να λύσετε το παρακάτω κύκλωμα με όποια μέθοδο θέλετε. Δηλαδή να βρείτε όλα τα ρεύματα και τις πτώσεις τάσης από το σημείο Γ.

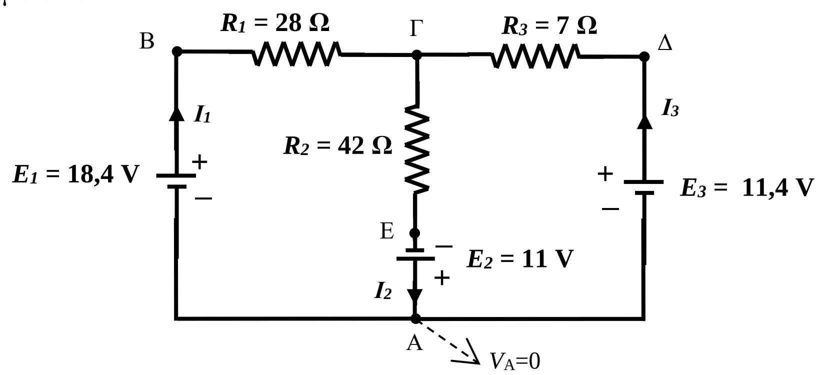

Λύση

Με μέθοδο κομβικών τάσεων, επειδή οδηγεί σε μια μόνο εξίσωση και όχι σε σύστημα εξισώσεων.

Επιλέγουμε ως κόμβο αναφοράς τον Α ($V_{\text{A}} = 0$). Τότε τα δυναμικά των κόμβων Β και Δ και του σημείου Ε είναι :

$V_{\text{B}} = 16{,}4\ \text{V},\ V_{\Delta} = 11{,}4\ \text{V},\ \ V_{\text{E}} = -11\ \text{V}$

Μόνο ένα δυναμικό, το V_{Γ} είναι απροσδιόριστο και άρα χρειαζόμαστε μια εξίσωση για να το βρούμε. Αυτή είναι ο κανόνας ρευμάτων του Kirchhoff σε έναν από τους κόμβους Α ή Γ: $I_2 = I_1 + I_3$ (1)

Τα ρεύματα εκφράζονται από το νόμο του Ohm

$$I_1 = \frac{V_{\text{B}\Gamma}}{R_1} = \frac{V_{\text{B}} - V_{\Gamma}}{R_1} = \frac{18{,}4 - V_{\Gamma}}{28}$$

$$I_2 = \frac{V_{\Gamma\text{E}}}{R_2} = \frac{V_{\Gamma} - V_{\text{E}}}{R_2} = \frac{V_{\Gamma} - (-11)}{42} = \frac{V_{\Gamma} + 11}{42}$$

$$I_3 = \frac{V_{\Delta\Gamma}}{R_3} = \frac{V_{\Delta} - V_{\Gamma}}{R_3} = \frac{11{,}4 - V_{\Gamma}}{7}$$

Οπότε η εξίσωση (1) γίνεται : $\dfrac{V_{\Gamma} + 11}{42} = \dfrac{18{,}4 - V_{\Gamma}}{28} + \dfrac{57 - V_{\Gamma}}{7}$

από τη λύση της οποίας παίρνουμε το άγνωστο δυναμικό V_{Γ}

Όλα επί 42

$$V_{\Gamma} + 11 = \frac{42}{28}\left(18{,}4 - V_{\Gamma}\right) + \frac{42}{7}\left(11{,}4 - V_{\Gamma}\right) \Rightarrow V_{\Gamma} + 11 = 1{,}5\left(18{,}4 - V_{\Gamma}\right) + 6\left(11{,}4 - V_{\Gamma}\right) \Rightarrow$$

$$V_{\Gamma} + 1{,}5V_{\Gamma} + 6V_{\Gamma} = 1{,}5 \cdot 18{,}4 + 6 \cdot 11{,}4 - 11 \Rightarrow 8{,}5V_{\Gamma} = 85 \Rightarrow V_{\Gamma} = \frac{85}{8{,}5} \Rightarrow$$

$$\boxed{V_{\Gamma} = 10\ \text{V}}$$

Άρα τα ρεύματα είναι : $\boxed{I_1 = \dfrac{18{,}4 - 10}{28} = 0{,}3\ \text{A}}$, $\boxed{I_2 = \dfrac{10 + 11}{42} = 0{,}5\ \text{A}}$, $\boxed{I_3 = \dfrac{11{,}4 - 10}{7} = 0{,}2\ \text{A}}$

Και οι πτώσεις τάσης είναι

$V_{\Gamma\text{B}} = V_{\Gamma} - V_{\text{B}} = 10 - 18{,}4 \Rightarrow \boxed{V_{\Gamma\text{B}} = -8{,}4\ \text{V}}$

$V_{\Gamma\Delta} = V_{\Gamma} - V_{\Delta} = 10 - 11{,}4 \Rightarrow \boxed{V_{\Gamma\Delta} = -1{,}4\ \text{V}}$

$V_{\Gamma\text{E}} = V_{\Gamma} - V_{\text{E}} = 10 - (-11) \Rightarrow \boxed{V_{\Gamma\text{E}} = 21\ \text{V}}$

$V_{\Gamma A} = V_{\Gamma} - V_{A} = 10 - 0 \Rightarrow \boxed{V_{\Gamma A} = 10\ \text{V}}$

Θέμα 3ο

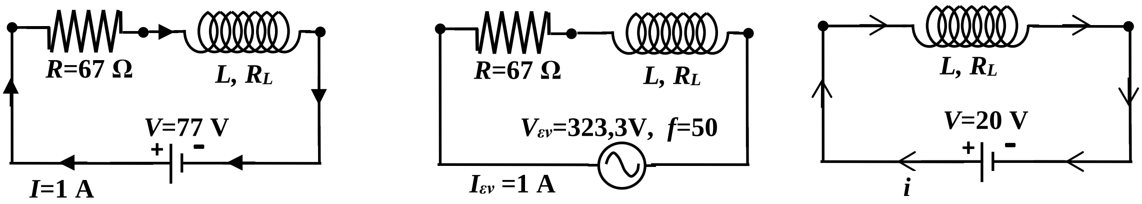

Πηνίο με αυτεπαγωγή L και ωμική αντίσταση R_L συνδέεται σε σειρά με ωμική αντίσταση R=67 Ω και πηγή συνεχούς τάσης V=77 V. Όταν αποκατασταθεί μόνιμο ρεύμα στο κύκλωμα η τιμή του είναι I =1 A.
Α) Πόση είναι η ωμική αντίσταση του πηνίου R_L ?

Στη συνέχεια συνδέουμε την ίδια διάταξη σε πηγή εναλλασσόμενης τάσης συχνότητας f = 50 Hz και ενεργού τιμής $V_{εν}$ = 323,3 V. Το ρεύμα που διαρρέει το κύκλωμα έχει πάλι ενεργό τιμή $I_{εν}$ = 1 A.
Β) Πόση είναι η αυτεπαγωγή του πηνίου L ?
Γ) Πόση είναι η διαφορά φάσης ρεύματος-τάσης στο κύκλωμα? Να κάνετε το φάσικο διάγραμμα τάσεων.

Στη συνέχεια, τη χρονική στιγμή t=0, συνδέουμε μόνο του το πηνίο σε πηγή συνεχούς τάσης με V = 20 V.
Δ) Ποια είναι η σταθερά χρόνου του κυκλώματος ?
Ε) Ποια είναι η τιμή του ρεύματος τη χρονική στιγμή t = 0,1 s. Δίνεται e^{-1} = 0,368
ΣΤ) Δείξτε ότι η επαγωγική τάση του πηνίου είναι ίση με $\upsilon_L(t) = Ve^{-t/\tau}$ και υπολογίστε την για t = 0,1 s

Ζ) Την ίδια χρονική στιγμή t = 0,1 s, πόση ισχύ $P_{πηγ}$ παρέχει η πηγή, πόση ισχύς P_R καταναλώνεται στην ωμική αντίσταση του πηνίου και πόση ισχύς P_L αποθηκεύεται στο μαγνητικό του πεδίο? Να επιβεβαιώσετε τη διατήρηση της ενέργειας $P_{πηγ} = P_R + P_L$

Λύση

Α) $R_{ολ} = \dfrac{V}{I} = \dfrac{77}{1} = 77\ \Omega$

$R_{ολ} = R + R_L \Rightarrow R_L = R_{ολ} - R = 77 - 67 \Rightarrow \boxed{R_L = 10\ \Omega}$

Β) $\omega = 2\pi f = 2 \cdot 3{,}14 \cdot 50 = 314\ \text{rad/s}$

$$Z = \frac{V_{εν}}{I_{εν}} = \frac{323{,}3}{1} = 323{,}3\ \Omega$$

$$X_L = L\omega$$

$$Z = \sqrt{R_{ολ}^2 + X_L^2} \Rightarrow X_L^2 = Z^2 - R_{ολ}^2 = 323{,}3^2 - 77^2 = 98593{,}89 \Rightarrow X_L = \sqrt{98593{,}89} = 313{,}996640 \Rightarrow X_L = 314\ \Omega$$

$$L = \frac{X_L}{\omega} = \frac{314}{314} \Rightarrow \boxed{L = 1\ \text{H}}$$

Γ) $\tan\varphi = \dfrac{X_L - X_C}{R_{ολ}} = \dfrac{314 - 0}{77} = 4{,}0779 \Rightarrow \boxed{\varphi = \tan^{-1}(4{,}0779) = 76{,}2^{\circ}}$

Οι ενεργές τιμές των τάσεων είναι :

$$V_{R_L} = I_{εν} R_L = 1 \cdot 10 = 10\ \text{V}$$
$$V_R = I_{εν} R = 1 \cdot 67 = 67\ \text{V}$$
$$V_{R_{ολ}} = V_{R_L} + V_{R_L} = 77\ \text{V}$$
$$V_L = I_{εν} X_L = 1 \cdot 314 = 314\ \text{V}$$

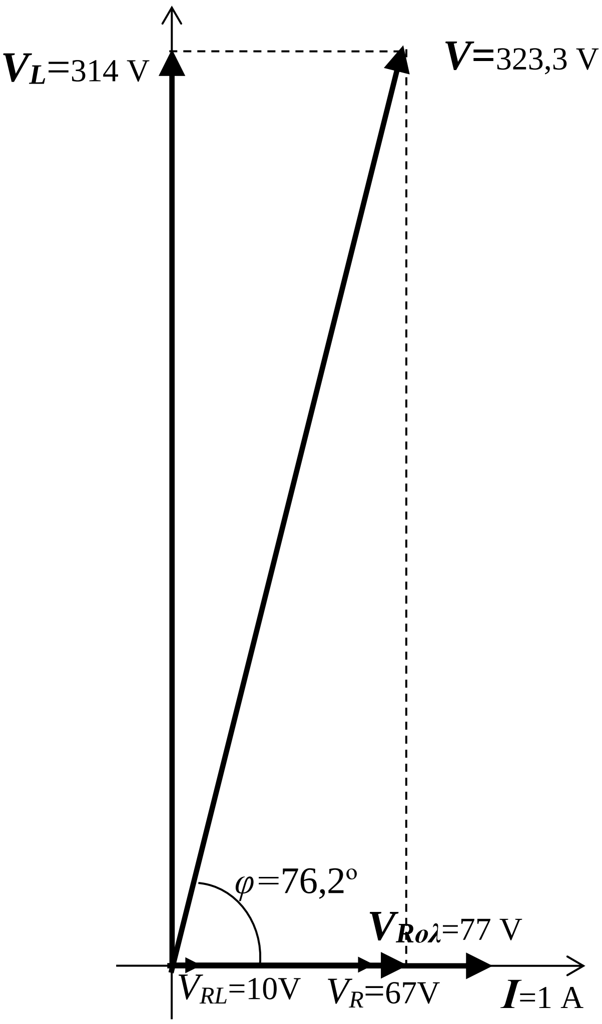

Δ) $\tau = \dfrac{L}{R_L} = \dfrac{1}{10} \Rightarrow \boxed{\tau = 0{,}1\ \text{s}}$

Δ) Το τελικό μόνιμο ρεύμα θα είναι

$$I = \frac{V}{R_L} = \frac{20}{10} = 2\ \text{A}$$

Κάθε χρονική στιγμή t το ρεύμα i του κυκλώματος δίνεται από τον τύπο $i(t) = I(1 - e^{-t/\tau})$, άρα για t=0,1s=τ έχουμε:

$$i(0{,}1) = 2 \cdot (1 - e^{-0{,}1/0{,}1}) = 2 \cdot (1 - e^{-1}) = 2 \cdot (1 - 0{,}368) = 2 \cdot 0{,}632 = 1{,}264\ \text{A}$$

Ε) Η επαγωγική τάση στο πηνίο δίνεται από τον τύπο (νόμος Faraday) : $\upsilon_L(t) = L\dfrac{di}{dt}$

Άρα πρέπει να υπολογίσουμε την παράγωγο του ρεύματος

$$\frac{di}{dt} = I\frac{d}{dt}(1 - e^{-t/\tau}) = I\left(-\frac{e^{-t/\tau}}{-\tau}\right) = \frac{I}{\tau}e^{-t/\tau} = \frac{V/R_L}{L/R_L}e^{-t/\tau} = \frac{V}{L}e^{-t/\tau}$$

Οπότε :

$$\upsilon_L(t) = L\frac{di}{dt} = L\frac{V}{L}e^{-t/\tau} \Rightarrow \boxed{\upsilon_L(t) = Ve^{-t/\tau}}$$

$$\upsilon_L(0{,}1) = 2 \cdot e^{-0{,}1/0{,}1} = 2 \cdot e^{-1} = 20 \cdot 0{,}368 = 7{,}36\ \text{V}$$

ΣΤ) $P_{\pi\eta\gamma}(t) = E \cdot i(t) = 20 \cdot 1{,}264 = 25{,}28$ W

$$P_R(t) = i^2(t) \cdot R_L = 1{,}264^2 \cdot 10 = 1{,}597696 \cdot 10 = 15{,}98\ \text{W}$$

$$P_L(t) = \upsilon_L(t) \cdot i(t) = 0{,}536 \cdot 1{,}264 = 9{,}30\ \text{W}$$

Πράγματι ισχύει $P_{πηγ} = P_R + P_L \Rightarrow 25,28 = 15,98 + 9,30$

Θέμα 4ο

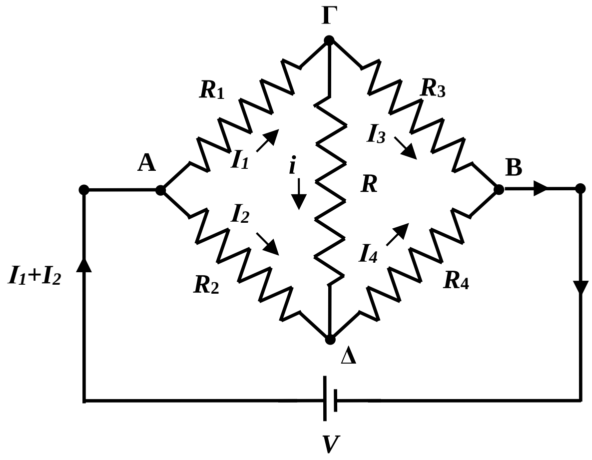

Η παραπάνω συνδεσμολογία αντιστατών ονομάζεται γέφυρα Wheatstone. Η ισοδύναμη αντίστασή της μπορεί να βρεθεί με διάφορες μεθόδους και δίνεται από τον τύπο :

$$R_W = (R_1 + R_3) \| (R_2 + R_4) \cdot \frac{1 + \dfrac{R_1 \| R_3 + R_2 \| R_4}{R}}{1 + \dfrac{(R_1 + R_2) \| (R_3 + R_4)}{R}}$$

Α) Να υπολογίσετε την ισοδύναμη αντίσταση της γέφυρας από τον παραπάνω τύπο και το συνολικό ρεύμα I που παρέχει η πηγή στο κύκλωμα για: $R_1 = 2\ \Omega,\ R_2 = 4\ \Omega,\ R_3 = 8\ \Omega,\ R_4 = 6\ \Omega,\ R = 1\ \Omega,\ V = 250$ V.

Β) Να υπολογίσετε τα ηλεκτρικά ρεύματα στους κλάδους του κυκλώματος και την πτώση τάσης $V_{ΓΔ}$, με όποια μέθοδο θέλετε.

Λύση

Α) $(R_1 + R_3) \| (R_2 + R_4) = (2+8) \| (4+6) = \dfrac{10 \cdot 10}{10+10} = \dfrac{100}{20} = 5\ \Omega$

$$R_1 \| R_3 + R_2 \| R_4 = \frac{2 \cdot 8}{2+8} + \frac{4 \cdot 6}{4+6} = \frac{16}{10} + \frac{24}{10} = 4\ \Omega$$

$$(R_1 + R_2) \| (R_3 + R_4) = \frac{(2+4)\cdot(8+6)}{(2+4)+(8+6)} = \frac{84}{20} = 4,2\ \Omega$$

$$R_W = 5 \cdot \frac{1+4}{1+4,2} = 5\frac{5}{5,2} = 5\frac{50}{52} = \frac{250}{52}\ \Omega \Rightarrow\ R_W = 4,8077\ \Omega$$

$$I = \frac{V}{R_W} = \frac{250}{250/52} \Rightarrow \boxed{I = 52\ \text{A}}$$

Β) Με τη μέθοδο κομβικών τάσεων. Επιλέγουμε ως κόμβο αναφοράς τον Β ($V_{\text{Β}} = 0$). Τότε το δυναμικό στον κόμβο Α θα είναι $V_{\text{Α}} = 250$ V, ενώ τα δυναμικά των δύο άλλων κόμβων $V_Γ,\ \ V_Δ$ θα είναι οι άγνωστοι του προβλήματος . Με δεδομένα τα δυναμικά των κόμβων, τα ρεύματα των κλάδων από τον νόμο του Ohm, θα είναι :

$$I_1 = \frac{V_{ΑΓ}}{R_1} = \frac{V_Α - V_Γ}{R_1},\ \ I_2 = \frac{V_{ΑΔ}}{R_2} = \frac{V_Α - V_Δ}{R_2},\ \ I_3 = \frac{V_{ΓΒ}}{R_3} = \frac{V_Γ - V_Β}{R_3},\ \ I_4 = \frac{V_{ΔΒ}}{R_4} = \frac{V_Δ - V_Β}{R_4},\ \ i = \frac{V_Γ - V_Δ}{R}$$

Η εφαρμογή του κανόνα ρευμάτων του Kirchhoff στους κόμβους Γ και Δ θα μας δώσει δύο εξισώσεις από όπου θα βρούμε τους δύο αγνώστους:

Κόμβος Γ :

$$I_1 = i + I_3 \Rightarrow \frac{V_Α - V_Γ}{R_1} = \frac{V_Γ - V_Δ}{R} + \frac{V_Γ - V_Β}{R_3} \Rightarrow \frac{250 - V_Γ}{2} = \frac{V_Γ - V_Δ}{1} + \frac{V_Γ - 0}{8} \Rightarrow 1000 - 4V_Γ = 8V_Γ - 8V_Δ + V_Γ \Rightarrow$$

$$\boxed{13V_{\Gamma}-8V_{\Delta}=1000} \qquad (1)$$

Κόμβος Δ :

$$I_2+i=I_4 \Rightarrow \frac{V_{A}-V_{\Delta}}{R_2}+\frac{V_{\Gamma}-V_{\Delta}}{R}=\frac{V_{\Delta}-V_{B}}{R_4} \Rightarrow \frac{250-V_{\Delta}}{4}+\frac{V_{\Gamma}-V_{\Delta}}{1}=\frac{V_{\Delta}-0}{6} \Rightarrow 1500-6V_{\Delta}+24V_{\Gamma}-24V_{\Delta}=4V_{\Delta} \Rightarrow$$

$$\boxed{-24V_{\Gamma}+34V_{\Delta}=1500} \qquad (2)$$

Το σύστημα είναι 2x2 και λύνεται εύκολα. Λύνουμε την (1) ως προς V_{Δ} και αντικαθιστούμε στην (2)

$$(1): \ V_{\Delta}=\frac{13}{8}V_{\Gamma}-125$$

$$(1)\rightarrow(2): \ -24V_{\Gamma}+34\left(\frac{13}{8}V_{\Gamma}-125\right)=1500 \Rightarrow -24V_{\Gamma}+55,25V_{\Gamma}-4250=1500 \Rightarrow V_{\Gamma}=\frac{5750}{31,25}=184 \text{ V}$$

$$V_{\Delta}=\frac{13}{8}184-125=174 \text{ V}$$

Οπότε τα ρεύματα των κλάδων είναι

$$I_1=\frac{V_A-V_{\Gamma}}{R_1}=\frac{250-184}{2}=33 \text{ A}$$

$$I_2=\frac{250-174}{4}=19 \text{ A}$$

$$I_3=\frac{V_{\Gamma}-V_{B}}{R_3}=\frac{184-0}{8}=23 \text{ A}$$

$$I_4=\frac{V_{\Delta}-V_{B}}{R_4}=\frac{174-0}{6}=29 \text{ A}$$

$$i=\frac{V_{\Gamma}-V_{\Delta}}{R}=\frac{184-174}{1}=10 \text{ A}$$

Ελέγχουμε ότι πράγματι ισχύουν : $I_1=i+I_3=23+10=33$

$$I_4=I_2+i=19+10=29$$

Το συνολικό ρεύμα του κυκλώματος είναι :

$$I=I_1+I_2=33+19=52 \text{ A}$$

Η πτώση τάσης $V_{\Gamma\Delta}$ είναι :

$$V_{\Gamma\Delta}=V_{\Gamma}-V_{\Delta}=184-174=10 \text{ V}$$